M06/1/A1AMH/HP1/AMH/TZ0/XX
22060013

AMHARIC A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
AMHARIQUE A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
AMHÁRICO A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Monday 22 May 2006 (morning)
Lundi 22 mai 2006 (matin)
Lunes 22 de mayo de 2006 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

ከሚከተሉት ምንባቦች አንዱን መርጠህ(መርጠሽ) አስተያየት ስጥ(ስጭ)።

1. (ሀ)

እነእርገጤና ዳምጤ ፣ እነዘቢደርና ሺምልጃሽ ፣ እነ ሲራጅና የሱፍ ፣ እነ ዘይነባና ጠይባ የሚገናኙት ማጀቴ ገበያ ነው ። ቅዳሜ ቅዳሜ ገቢያዋ የአነር ቆዳ ትመስላለች—ከያቅጣጫው በሚመጣው የገቢያተኛ የልብስ ዓይነት ።

ከየመንደሩ የሚመጡ እንስሳት ቢያጥሩ ጥግ ታስረውና በየተራቸው ቆመው ሲሻተቱ ፣ ምስጢር የሚካፈሉና አፍ—ላፍ ገጥመው "ስለ ኑሮአቸው" የሚወያዩ የሚመስሉት ያን ዕለት ነው ። የወዳጅና የተዋቫሚዎች መገኛና መገናኛው ፣ የሽቶ ፣ የአምባርና የአልቦ ፣ የድምብልና የቁርበት — ሃሊም ማስገዣው ፣ የጠላ ፣ የብርዝና የጠጅ መገባበዣው ፣ በዱላ የመናረቻው ፣ በጥይት የመቋቈያውና ፣ ሽር ብሎ የመታያው ቀን በተለይ ማጀቴና ቅዳሜ ናቸው ። ሁለቱ ነፍስና ሥጋ ናቸው ።

'የሣር አምባው' ምንዳዬ ቦጋለና የቀኛዝማች አጨብጫቢዎች ፣ አንድ እንግት ወረቀት ተሸክመው በእሾህ እየለጠፉ የማጀቴን ከተማ ቤቶች ካዳረሱ በኋላ ፣ ወ/ሮ ብርቅነሽ ጀማነህ ጠጅ ቤት ተቀምጠው ጠጃቸውን ይጠጣሉ ።

ከፊት ለፊቱ ተቀምጦ የሚዘፍነውን አዝማሪ ካለፉት ሦስት ዓመታት ጀምሮ በያመቱ ኅዳር ሚካኤል ቀኛዝማች በላይነህ ታፈሰ ቤት ስለሚመጣ ምንዳዬ ያውቀዋል ።

ግጥም ለመስጠት ተራ ሲጠብቅ ቆየና ፣ "እንዲህ በል አንተ" አለ ሁለተኛዋን ብርሌ ጠጅ ጨልጦ ሦስተኛዋን ለማስቀዳት ብርሌዋን ዋንዛው አግዳሚ እንጨት ላይ እየገጨ ። አዝማሪው የምንዳዬን ግጥም ለመቀበል ወደ እሱ ሲመለከት ፣

"ማንም ይለጥፋል መለጠፉንማ

በላይነህ ታፈሰ ይገባል ባርላማ" በል አለው ።

አሳምሮ አለለት ።

"ለካ! እንዴታ!"አሉ አጫፋሪዎቹ ። የምንዳዬ ልብ በደስታ ስትለጠጥ ያዝማሪው መሰንቆም ወገቧን ሰበቀች ።አንድ ብር ግንባሩ ላይ ለጠፈለትና እንደገና በመቅኒ የተወለወለች አጭር ምንሽሩን እያየ ፣

"ምልክቱ በሬ ማሽላና ሰንዴ
በላይነህ ታፈሰ የሰላ ጎራዴ ።
ሁሉም በያለበት ምነው መርበትበቱ
ካሁኑ ለይቶ የበላይ ሹመቱ"በል አለው ።

የወይዘሮ ደጅ ይጥኑ ግቢ ዙሪያውን ሥር ሥሩን በጃራ ድን ጋይ ካብ ፣ ላይ ላዩን በጨው ዋንዛና በአባሎ እንጨት ተገርግሮ ፣ በጮጮና በቀጬሞ እንጨት የተሸመጠጠ ሲሆን ፣ ከግቢው ውስጥ አምስት እግር የብርቱካን ፣አስር እግር የቡና ፣ ባጥሩ ዙሪያ አያሌ የሙዝ ተክል ያለበት ግቡብኝ — ግቡብኝ የሚል ነው ። ምንዳዬ የአጥሩን የዋንዛ በር ከፍቶ ሲገባ ፣ ቀኛዝማችና ሰዎቻቸው ሰበሰቡ መደብ ላይ አጐዛ ተነጥፎላቸው ተቀምጠው ሲያወሩ ደረሰ ።

ለሦስተኛው የሕግ መምሪያ ምክር ቤት አማካሪዎች ምርጫ ውድድር ከጀመሩ አንሥቶ ዘመድ ማነፍነፍና ሙለታ መዋል አብዝተዋል ።

"ያ አቶ እከሌ ደህና ነው? ያቺ ወይዘሮ እከሊት ደህና ነች? የኔና የሷ ፣ የኔና የሱ አያትና ቅድም— አያት እኮ ካንድ እናትና አባት ይወለዳሉ" በማለት ዘር መቁጠር ከጀመሩ ውለው አድረዋል ። ዱሮ በንቀት ዐይን ሲመለከቱት የነበረውን ፣ "ምነው ይኸን ወራት አይቼህ አላቅ ? ደህናም አይደለህ ወይ ?"እያሉ በስብከት ይጠልፉታል ።

ቀኛዝማች ምንዳዬንና አብረውት የገቡትን በፈገግታ እየተመለከቱ፣

"እህ ምንዳ! ዛሬማ ማጀቴን አዳረሳችኋት አደል ? እናንተ ብቻ ትበቃላችሁ ያልኩህ እኮ ሆን ብዬ ነው ። ኮራ ማለት ጥሩ ነው ። ይኸ እንደ ወፍ ዘራሽ ከየትም መጥቶ የበቀለ ሁሉ ቀኛማች ባርላማ ለመግባት ጓጉቷል እንዳይል ብዬ ነው ። እኔ እጃንሆይ ግቢ መግባት አላቃተኝም ። አሁንም ለወግ ለማረግ ያህል ብዬ ነውዴ መሾም መሸለሙን አጥቼበት አይደለም ። ጌታዬን እንዳላሳማ በማለት ነው" አሉ በሞቀ ጉራ ሁሉንም እያዩ ።

"እንዲትም ወረኤት አልቀረችን ፣ ሰዉ ከየጃችን ላይ ተናጠኧው ፣ ደሞ እየቤቱ በር ላይ የማማሩ ነገር —— ሰዉ እንደ ጃራ ውሃ ይጐርፍ ይዟል ።

"አሁንማ እንደምሰማው የምርጫው ሣጥን ስለማይበቃ ፣ ሌላ እንጨምራለን ብለዋል አሉ" አሉ እየፈገጉ ።

"ኧረ ንሱ ሰዎች ! ደሞ ሣጥን ቸገሬ እንዴ ? ያ ሁሉ ስርሩ ያስለቀቀ ሣጥን የት ሔደና ነው ሣጥን መቸገራችን ? እናመጣውም ወይ ? ሲል ሁሉም ሣቁ ።

የግድምና የገምዛው ባላባት ቀኛዝማች በላይነህ ታፈሰ አጃቢና ጭፍሮቻቸውን አስከትለው በግልጽ ወጣ —ገባ በማለታቸው ፣ ወ/ሮ ደጅ ይጥኑ በተስፋና በአሸናፊነት ተቅበጥብጠዋል ።

"ቀኛዝማች ባድላማ ከተመረጡ አዲሳባ ይዘውኝ ይሔዳሉ ። ምንም ቢሆን ያቺን ጥፍራም ባላገር አስከትለው አይሔዱ ። እሷም እንዳቅሟ ሚስት ነኝ ትላለች ። እሷ እዚህ አዛባዋን እያዛቀች እልፍኝ አዳራሿን ታቅፋ ትጃጃል" እያሉ ሐሳባቸው እንዲሳካ ለማጀቴው መድኃኒ — ዓለም በተደጋጋሚ ጃንጥላ ተስለዋል ።

ቀኛዝማች ሚካኤልን ፣ ባለቤታቸው ጊዮርጊስን ፣ እኝህኛዋ መድኃኒ — ዓለምን እየተማፀኑ ሁሉም ለየኑሯቸው መሳካት አቤት አቤት ይላሉ ።

ወያዘሮ ደጅ ይጥኑ የቀኛዝማች በላይነህ ቅምጥ ናቸው ። ሰውዬው ማጀቴ በሔዱ ቁጥር ሰተት ብለው ገብተው የግብረ — ሥጋ አምሮታቸውን የሚያበርዱት እርሳቸው ዘንድ ነው ።

ከገበያ ቅቤና ሙክት ፣ ጎድን ከዳቢቱ ፣ ከማር አምባ እህል በያይነቱ ይጫኑላቸዋል ። ይኸ አገር — ምድሩ ያወቀው ተራ ነገር ሲሆን ከእንግዲህ ደግሞ ፣ ሚስትየዋ ቀርተው ቅምጧ ወደ አዲስ አበባ መሔድ ያፈልጋሉ ።

ሀይለመለኮት መዋእል ፣ ጉንጉን ፣ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት ፣ 1988::

1. (ለ)

የማን ምን ነው

አዳም እንጂ ሄዋን እንጂ
ቅንጦት ኑሮ ቢያስጠላቸው
ከሰላሙ ከገነት ቤት
ቅንጣት ፍሬ ከዛፉ መዘው
ካምላክ ስልጣን ወንበር ወርሰው
ሊሾሙበት ሊሸሩበት
እንዲላላክ እሱን ሊያዙት
እነርሱ እንጂ ባምሮታቸው
ስልጣን ሽተው የቀመሱት
እኛ ታዲያ በማን ዳፋ
አንዴ ከላይ አንዴ ከታች
ከምድር ጋር እንገፋ
አርሰን አጭደን ለከርሳችን
እንደሰት እንከፋ
እንፋቀር እንጣላ
ብንጣላስ ባንስማማ
ባንፋቀር ብንባላ
እንደ አዳም እንደ ሄዋን
እንደነርሱ ማን ነው የሰራ?
ከሱ በላይ ስልጣን ሽቶ
የበለስን ፍሬ የበላ::
አልቀመስንም የት አግኝተን
አልደላንም መች ቁጭ ብለን
ጌታን ልንዋሽ መና በልተን
ጥረን ግረን ለምን በላው
ብለን እንጂ ለከርሳችን
እንደነርሱ ቁጭ ብለን
መና ቢሆን ምግባችን
ማናችን ነን ከማን ጋራ
ምን ጉዳይ ነው የሚያጋጨን?::
አምላክ እንጂ ልፉ ብሎ
ጣሩ ብሎ

ባዳም ስተት እኛን ቀቶ
ስንገፋ ስንገፋ ሆዳችንን እንድንሞላ
መኖር አንችል ካልተበላ
ደሞሞ ሲጎድል ስናጣ ነው
እርስ በእርስ ምንባላ
በሀሰት ቃል ም' ን መስክር
በሰንበት ቀን ም' ንሰራ
እንዲም ሆኖ ለተኖረው
ምድር መኖር ጥቅም ካጣ
ሰማይ ቤትን ለማሳመር
ከሆነማ ም'ንደክመው
የምንዘራው የምናጭደው
የምን ሰማይ የምን ምድር
የም'ን ምን ነው ሰላም ያለው?፡፡
ገነትንም በነአዳም አይተነዋል
ምድርንም በኛው ህይወት ኖረነዋል
ምኞት አምሮት እዛም ካለ
ከምድሩ ካልተለየ
የማን ምን ነው ሰላም ያለው
የማይደክም የማይርበው
የማን ምን ነው? የምን ምን ነው?
ለአምላክ ብሎ የሚኖረው?፡፡

ትርሲት በቀለ፣ ፍላጻ ፣ሳምኬት ማተሚያ ቤት፣ **1997**፡፡